

Moja dežela je naša država

■ **Marija Majer**, prof. razrednega pouka, poučuje v prvi triadi na 2. osnovni šoli Slovenska Bistrica. Na šoli vodi folklorni krožek ter ima več kot 20 let izkušenj z delom v vzgoji in izobraževanju.

Kako otroke pripraviti na vlogo aktivnega državljanja, da se bodo odzivali na družbeno dogajanje, in jim omogočiti aktivno vključevanje v družbeno življenje, je izziv in hkrati naloga vsakega učitelja. V prispevku bom predstavila vključevanje državljske vzgoje pri spoznavanju okolja v tretjem razredu. Z učenci smo spoznavali našo kulturo, jezik, vrednote in ljudsko izročilo.

»Koren v besedi domovina je dom. Imeti dom pa je velika stvar. Biti brezdomec, povsod in nikjer, je zelo hudo. Ena od dveh stvari, ki jih človek nujno potrebuje, je dom. Mesto, kraj, intimni prostor, kje je človek zakoreninjen, kamor se vrača in kjer ima privezana svoja čustva. Fizični dom, kjer smo se rodili, ostane naš dom do smrti. Razširjen dom pa je domovina, skupen dom kulture, naroda.« (Ličen, 2016)

V učnem načrtu za tretji razred je tem, ki vključujejo elemente državljske in domovinske vzgoje, kar nekaj. Učenci v tematskem sklopu Skupnosti spoznajo različne državne ustanove, spoznajo, kako je nastala slovenska država, in spoznajo državne simbole. Oblikujejo in razvijajo zavest o jeziku, narodu in lastni državi. Vedo, da v Sloveniji živijo Slovenci in pripadniki drugih narodov, da je Slovenija članica Evropske unije in da sodeluje z drugimi državami. Prav tako spoznajo sosednje države Slovenije. Spoznajo pestrost praznovanj doma in po svetu (osebna, lokalna, verska, državna, mednarodna praznovanja).

Razvijanje domoljubja

Kulturna dediščina je bogastvo vsakega naroda, ki pomaga vzgajati učence v zavedanju, kdo sem, kdo so bili moji predniki in kaj se lahko od njih naučim.

Pred kratkim nas je obiskala gospa Dušica Kunaver in nam pripovedovala o slovenskih ljudskih šegah in navadah, o pomenu

spoštovanja svojih korenin in svojega naroda. Poudarila je: »Človek je kot drevo. Drevo pravilno raste, če ima močne korenine v zemlji. S krošnjo naj se ozira po širokem svetu, korenine pa naj ima zasidrane v zemlji. Tudi mlad človek naj tako raste. Z močnimi koreninami v domači zemlji naj se ozira po širokem svetu.« Gospa Kunaver nas je obiskala na šolski kulturni prireditvi ob počastitvi slovenskega kulturnega praznika. Ob tej priložnosti smo izvedli tudi 'namenski' dan, ki je bil v celoti posvečen ohranjanju slovenske kulturne dediščine. V dogajanje so se vključili vsi učenci in učitelji naše šole. V gosteh smo imeli tudi zunanje sodelavce in ljubitelje slovenske kulturne dediščine. Učenci so v delavnicah ustvarjali izdelke iz naše preteklosti.

Verjamemo, da so učenci s pomočjo delavnic začeli bolj dojemati svet okoli sebe, da smo jim vzbudili spoštovanje do njihovega bivalnega okolja ter jim pomagali, da postanejo odgovorni in domoljubni državljani. Pravijo namreč: »Kulturna dediščina je zgodba naše preteklosti, steber naše sedanjosti, naše kulture in identitete ter naša zapuščina prihodnjim rodovom.«

Ravnateljica in učiteljica zgodovine gospa Verica Šenica Pavletič je v svojem poročilu o domovinski vzgoji na Osnovni šoli

Savsko naselje zapisala: »Domovinska vzgoja je izjemno pomemben sestavni del celostne vzgoje otroka in je sestavni del vseh vzgojnih oblik, ki morajo spremljati otroke od najzgodnejših obdobij, v času šolanja in še kasneje. Pod okriljem domovinske vzgoje se skriva cela paleta vzgojnih dejanj, ki jih lahko izvajamo na vseh področjih in niso ne krajevno ne časovno omejena. Domovinska vzgoja tako ni omejena le na spoznavanje simbolov ali nekaj

podatkov o Sloveniji, ampak zajema zelo širok spekter področij in možnosti vzgoje otrok.« (Šenica Pavletič, 2013: 4)

Preko vsebin državljske vzgoje se otroku oblikujejo osebne vrednote v odnosu do sebe in drugih:

- razumevanje sebe in drugih,
- razumevanje in sprejemanje čustev in odzivanje,
- učenje pogajanja z drugimi,
- razvijanje lastne kreativnosti, komunikativnosti in kritičnega razmišljanja (Benzenšek, 1998).

Za razvoj državljske pripadnosti oziroma vključenosti so pomembne dejavnosti, ki zahtevajo aktivno sodelovanje posameznega otroka z drugimi otroki. Vse to vodi k razvijanju sodelovalnega učenja med otroki (dogovarjanja, sprejemanja).

Poznavanje naše domovine

Ko se z učenci pogovarjamo o naši domovini, je v razredu zmeraj prijetno. Otroci o Sloveniji zelo veliko vedo, saj s starši vedno pogosteje potujejo širom naše domovine. Naštevajo najrazličnejše kraje po Sloveniji, ki so jih obiskali. Vse te kraje poiščemo na razrednem zemljevidu (medved Lovro

raziskuje Slovenijo), ki je ves čas obešen v naši učilnici. Ko ugotovimo, kakšno je predznanje učencev, prinesejo v šolo najrazličnejše predmete oziroma spominke, ki so jih kupili v različnih krajih po Sloveniji. Pripravijo predstavitve posameznih predmetov in krajev, za katere so ti predmeti značilni. V učilnici pripravimo razstavo o naši domovini. V tem času povabimo v goste tudi kakšno babico in dedka, da nam predstavita, kakšno je bilo njuno življenje v otroštvu.

Razmišljanje otrok o državnih simbolih – o zastavi in grbu

Tretješolci so po obravnavi državnih simbolov razmišljali o slovenski zastavi. Njihova razmišljanja o slovenski zastavi so me presenetila. Ob prebiranju le-teh so se v nas prebujala domoljubna čustva do naše domovine. Učenci so bili iskreni, kritični in so povedali, kar vidijo in čutijo. Preden so izrazili svoje misli o zastavi, sta dve tretješolki predstavili podatke o zastavi in grbu. Podatke sta poiskali na spletu in pripravili zapis, ki sta ga predstavili učencem:

»Zastava je kos blaga na drogu, ki se uporablja za signaliziranje ali prepoznavanje. Sprva so zastave uporabljali za signaliziranje kot pri semaforju. Zastava Slovenije je belo-modro-rdeča slovenska narodna zastava z grbom Slovenije. Barve zastave gredo po vrstnem redu od zgoraj navzdol: bela, modra, rdeča. Vsaka barva zavzema po širini tretjino prostora zastave.

Grb je v levem gornjem delu zastave, tako da sega z eno polovico v belo polje, z drugo pa v modro. Grb Slovenije ima obliko ščita. V sredini ščita je na modri podlagi lik Triglava v beli barvi, pod njim sta dve valoviti modri črti, ki ponazarjata morje in reke, nad njim pa so v obliki navzdol obrnjenega trikotnika razporejene tri zlate šesterokrake zvezde. Ščit je ob stranicah rdeče obrobljen. Slovenska zastava je bila prvič javno dvignjena 26. junija 1991 na ljubljanskem Trgu republike. Zastavo izobešamo v času vojne, ob državnih praznikih, reprezentančnih športnih tekmah, v času mednarodnih konferenc, sejmov, ob obiskih državnikov. Z izobešanjem zastave želimo poudariti pripadnost državi, pozitiven odnos do svoje zgodovine in izkazovanje dolžnega spoštovanja vsem našim prednikom, ki so s svo-

jim delovanjem pripomogli k temu, da smo danes enakopravni kot narod in kot država! Za izobešanje zastave veljajo določena pravila. Tako mora biti državna zastava vedno obešena tako, da so barve razporejene v pravem vrstnem redu od zgoraj navzdol, to v našem primeru pomeni: bela, modra, rdeča. Grb se nahaja zgoraj in ne spodaj.

Konec aprila in prva dneva maja na Slovenskem praznujemo kar dva državna praznika. Tako kot je v navadi in kot se seveda spodobi, se ob državnih praznikih izobesi slovenska zastava.«

Učenci pa so o slovenski zastavi povedali naslednje:

- Zastava predstavlja znamenitosti države. Zastava pomeni sij, ki skriva v sebi skrivnosti Slovenije. (Hana)
- Našo zastavo imam rad, ker ima toliko lepih barv. (Žiga)
- Zastava je simbol in prepoznavni znak za katerokoli državo ali mesto. Naša zastava mi pomeni veliko, saj včasih Slovenija ni bila samostojna država. Zelo je lepa, ker ima natančno narisano grb. (Zara)
- Slovenska zastava predstavlja Slovenijo, slovenski jezik in svobodo. (Andraž)
- Slovenska zastava mi je všeč, ker je na njej Triglav. (Primož)
- Zastava mi pomeni dom. (Žan)

- Zastava je razstava barv, ki so mi všeč. Te so rdeča, bela in modra. Zastava je tako trdna, da je ne strga niti poplava. (Žana)

Razredni likovni natečaj – grb (državni ali osebni)

Naše razmišljanje o domovini se je nadaljevalo tudi na likovnoustvarjalnem področju. Za likovno nalogo smo si izbrali risanje grba. Učenci so se lahko odločili za ustvarjanje družinskega grba ali državnega grba. Večina učencev je risala grb naše države. Nastalo pa je tudi nekaj družinskih grbov, ki predstavljajo hobije in značilnosti posameznih družin.

Prav v današnjem času večkrat slišimo, da nam primanjkuje ljubezni in spoštovanja do naše države. Vzgojanje ljubezni do domovine se začne v družini in nadaljuje v vzgojno-izobraževalnih zavodih. Ne samo ustrezni učni načrti, tudi osebni odnos vzgojiteljev, tako staršev kot učiteljev, pripomore k večjemu domoljubju mlajših generacij.

Literatura

- Bezenšek, Jana (2002): *Državljska kultura. Priročnik za učitelje družboslovja v srednjih poklicnih šolah*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
- Ličen, Nataša (2016): *Kaj mi pomeni domovina?* Dostopno na spletni strani: <http://radio.ognjisce.si/sl/179/utrip/20965>.
- Šenica Pavletič, Verica (2013): *Domovinska vzgoja na valovih šolskih dejavnosti v OŠ Savsko naselje*. Ljubljana: Osnovna šola Savsko naselje.

Izdelujemo loke
Foto: arhiv Marije Majer